משנה · אחרונים · רש״ש · סדר טהרות

רש״ש על משנה נגעים

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש״ש על משנה נגעים

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשש-על-משנה-נגעים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 7
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ג 8
משנה ד 8
פרק ג 8
משנה א 8
פרק ד 8
משנה ד 8
משנה ה 9
משנה ו 9
משנה ז 10
משנה ט 10
משנה י 10
משנה יא 10
פרק ה 11
משנה א 11
משנה ב 11
משנה ג 12
משנה ד 12
פרק ו 13
משנה ב 13
משנה ג 13
משנה ה 13
משנה ו 14
משנה ז 14
משנה ח 15
פרק ז 16
משנה א 16
משנה ב 16
משנה ג 16
משנה ד 16
משנה ה 17
פרק ח 17
משנה ב 17
משנה ג 17
משנה ו 17
משנה ז 18
משנה ח 19
משנה י 19
פרק ט 19
משנה ב 19
פרק י 19
משנה א 19
משנה ב 20
משנה ה 20
משנה ו 20
משנה ז 20
משנה ח 21
משנה י 21
פרק יא 22
משנה א 22
משנה ה 22
משנה יב 22
פרק יב 23
משנה א 23

משנה ב 23
משנה ד 23
משנה ה 23
משנה ו 24
משנה ז 24
פרק יג 24
משנה ב 24
משנה ג 24
משנה ד 24
משנה ה 25
משנה ו 25
משנה ז 25
משנה ח 25
משנה יא 25
משנה יב 26
פרק יד 26
משנה א 26
משנה ב 26
משנה ה 26

פרק א

משנה א

תוי"ט ד"ה שהן בסופו. ומ"מ ראיתי כו' בת"כ כו' ונ"ל ג"כ דאתיא כר"מ כו'. לא מפיו אנו חיים כי הר"ש הביא ג"כ הת"כ וכתב עליה דאתיא כר"מ:

משנה ב

ד"ה הפתוך שבשלג. בסוף דברי הראב"ד אלא זה הפרש בין בהרת לשאת כו' ושל שאת דיהה ממנו. לכאורה ה"נ להגיה סיד תחת שאת. אבל נראה אשר דבריו מיוסדים על מסקנת הגמ' בשבועות (ו ב') וכדתנא ר"נ ע"ש הביאה גם הר"ש:

משנה ג

בהרע"ב ד"ה להחליט וכו'. אם היה שחור ולא הספיק להסגירו עד שהפך ללבן כו'. משמע דבעינן עכ"פ שהכהן יראה בעצמו שנהפך ללבן. אבל לשונו ברפ"ד לקמן כשהובא אל הכהן ויש בנגע שער לבן טמא. וכמ"ק בהת"כ שהביא התוי"ט בד"ה את שנולד לו פסיון אחרי הראותו אל הכהן יכול אם ראה הכהן שהוא פושה והולך כו'. משמע דבשער לבן לא בעינן שיראה הכהן:

ד"ה לפטור את ההופך. לאחר שהוזקק להסגר כו'. ל"ד הוזקק אלא לאחר הסגירו ממש:

תוי"ט ד"ה לפטור את העומד (**הב**'). **משמע דאלו הד' מראות כולן שוות ומצטרפות וזו סייעתא לדברי הרמב"ם כו'**. לכאורה י"ל דיש חילוק בין צירוף לחילוף. דאף דבנתחלף כולו הדין כמו שהיה. מ"מ אם נתחלפה מקצתה כמו שצייר בשם מהר"ם בדיבור הקודם הוו כמו ב' נגעים. וא"כ ע"כ אחת חדשה (והיא אשר נתחלפה) ויסגיר עליה. ולכך גם דבריו לקמן ספי"ב ע"ד הרמב"ם בפי"ד אינן מוכרחין. אמנם לקמן פי"א מ"ד פליג ר"י על חלוף ול"פ על צירוף ופסיון. מוכח כסברת התוי"ט ועמש"כ לקמן במ"ד:

בא"ד אבל אי לא מתמעט יש מהן דטהור כו'. ל"ד במחכ"ת דכיון דאסברו לה בעומד בסוף שבוע ראשון לית כאן טהור וטמא. אלא באותן שהן מצטרפות טעון הסגר שני. ובשאינן מצטרפות טעון הסגר בתחלה:

בא"ד וקרא דכתיב כו' והנה הנגע עמד בעיניו כו'. ולי יש לומר דהקרא גופיה מפרש דהכוונה שלא פשה הנגע ובעיניו פי' בשיעורו ע"ש בפרש"י ותדע דלא כתיב ולא פשה בוי"ו:

בא"ד ואע"פ שמסיים בת"כ והנה כהה כו' הנגע שאם כהה והעז כאילו לא כהה אכתי תקשה כו'. ולי י"ל דהרי מצינו לשון והנה דמשמש על זמן עבר כמו והנה חלום דר"פ מקץ דפי' שהיה חלום. ה"נ דורש והנה (היה) כהה הנגע (דעכשיו):

מה שהביא התו"ח בשם פי' הרמב"ם תמוה. דהא אפי' לא נתמעטה כלל בסוף שבוע שני טהור. וכן פירושו קודם על להסגיר אה"ע בס"ש ראשון א"א להולמו ע"ע. ולכן השמיטו התוי"ט ולא הביאו כדרכו:

משנה ד

תוי"ט ד"ה ר' דוסא בסופו. ירקרק ואדמדם פושין מזל"ז כו'. הן כמו שפושין מזל"ז כמו כן מצטרפין זה עם זה כמו שהביא התוי"ט לקמן פי"א מ"ד וכ"פ הרמב"ם בחבורו ברפי"ב מהל' ט"צ. וא"כ טפי ה"ל להר"ש לחשוב צירופן כמו דחשבן בנגעי אדם. אלא דנקט הדין המפורש במשנה. אבל ל"י טעם משנתינו מדוע בנגעי אדם נקטה הדין לענין צירוף. ובבגדים נקטה לענין פשיון. ואולי נאמר כאן כדמשני אביי ביבמות (לא ב') ובש"מ יגיד עליו ריעו. ומהת"כ שהביא התוי"ט לקמן ספ"י משמע דיש סברא לומר דפושות זו לזו אע"ג דאינן מצטרפות:

משנה ה

מבוצרת. פי' הרע"ב כמין מבצר ש"ע שיושב באמצע של עיר והוא מהר"ש. ול"נ דעיר בצורה נקראת כשחומה מקיפתה והיא בתווך. וכן המחיה נקראת מבוצרת כשהיא באמצע והנגע מקיפה כחומה:

בהרע"ב ד"ה הקיפה. וכן הבהק שבשבת היה מד' מראות כו'. העתיק לשון הר"ש ולא הרגיש במחכ"ת שיש בו ט"ס דמה ענין ד' מראות למחיה:

תוי"ט ד"ה הקיף. וי"ל כו' שהיא מכה טריה כו' ואינה מטמאה. תמוה דמה יענה במחית השחין והמכוה אשר המה מטמאין. ובפשוט נראה דשחין בעצמו אינו מטמא עד שיהא בו נגע בא' מראות. וכאן הכוונה שחין לבד בלא נגע. וי"ל עוד שאין בהשחין כשיעור. ובמשנתינו י"ל עוד דאין השער בתוך השחין אלא סמוך לו כדמשמע לשון נסמך והקיף. והרע"ב ל"ד לקמן בריש מ"ו ע"ש:

ד"ה מכונסת. בסופו. נקט נמי כו' ובא השחין לתוכה ונתפזרה כו'. תימה דא"כ היינו חלקה. ונ"ל לפרש ונכנס בתוכה היינו בקצה המחיה מעט ושיעור המחיה נשאר בכעדשה רק שנטהר מחמת ההפסק שבינה להבהרת והוה דומיא דרישא גבי נסמך לשער לבן והשער היה בשפת הבהרת דנטהר מחמת ההפסק שבין עור הבשר להשער וכלשון הרמב"ם בפי' שם וז"ל (לשון) [ולשון] ספרא בעור הבשר עד שיהא כל החוצה לו סמוך לעור הבשר כו' שאם יהיה סמוך כו' ולשחין כו' אינו טמא. ולהכי לא נקט הכא נסמך דכיון דהמחיה מבוצרת באמצעית הנגע א"א להסמך לה אא"כ תכנס בתוך הנגע. ומה לי אם נכנס בתוך הנגע או בתוך המחיה. דהלא בשתיהן הוה הפסק בין המחיה

להנגע וזהו הטעם לטהרתן. משא"כ בשער שמטמא אף שאינו מבוצר. וזה דלא כדמשמע מפי' הרא"ש שם. ועדיין יש למעיין לדון בשאר הפרטים דמתני':

ד"ה היה בו פסיון. אע"ג דבנגעי בתים מחליטין על עמד בעיניו כו' היינו לנתוץ. אולם אכתי נ"מ בסוף שבוע ראשון אם פשה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ינתץ. אבל אם עמד בעיניו בסש"ר אינו חולץ כו' רק מסגירו שנית ואם עמד חולץ כו' כמו שמבואר כ"ז לקמן פי"ג וברמב"ם פט"ו. וא"כ יש חילוק גדול בין פסיון לעומד:

ד"ה ואין. אבל מהר"ם כו' ופשתה כו' על כגריס ועוד. נראה דהאי ועוד ט"ס דהא בחזר לא בעינן פסיון כדמסיק בעצמו לקמיה וכדכתב התוי"ט בספי"ב מהת"כ:

בא"ד אפי' לרבנן דר"ע כו'. תימה מאי שייך פלוגתתם לכאן דהא חזר טעון נתיצה אע"פ שאינו במקום הראשון כמש"כ התוי"ט שם מהת"כ:

משנה ו

ד"ה כיצד. ולעיל ביש להקל פי' הר"ב כו' דלענין טומאה מוסגר ומוחלט שוין. בלא"ה א"א לפרש כוונת המשנה להחילוק דבין מוסגר למוחלט. דא"כ מאי איריא דהלך לו השער לבן אפי' עמד במקומו נמי. אך לפ"ז גם כאן מאי איריא דנולד לו שער לבן אפי' לא נולד נמי דעכשיו צריך עוד להיות מוסגר עד למחר ולא יטהר עד יום ב'. ומש"כ עוד ופריעה ופרימה לא שייך בשבת מ"מ נ"מ דאם היה מחליטו בשבת היה צריך לפרוע ולפרום במו"ש. ועכשיו אין בו פו"פ כלל:

פרק ב

משנה א

רע"א כו' ותראה כבינוני. נראה פי' ותראה מראה הבשר שסביבות הנגע כאדם בינוני. ואולי צ"ל כבבינוני וכלשון הראב"ד שהביא התוי"ט ויהיה פי' ותראה הנגע. ופי' הרע"ב והוא מהר"ש מגומגם:

בהרע"ב וקא סבר רי"ש דבמה שמוטהר האחד מיטהרין כולם כו'. והוא מהר"ש. ובמחכ"ת הג' ל"ד דהכי הל"ל דבמה שמיטהרין רובן מיטהר האחד ובמה שמיטמאין רובן מיטמא האחד דרובן בינונים כדקאמר רי"ש לא שחורים כו' ועל הרוב ידבר:

תוי"ט ד"ה לא בסופו. ולא פי' אם לכ"א אם לגרמוני כו' ואתי ר"י למימר כו' אלא לגרמוני כו'. תמוה דהא ר"י אומר בפירוש הגרמוני בבשרו להקל. גם מש"כ ורבנן אמרו לכ"א תמוה דאם כוונתו לאפוקי גרמוני וכושי קשה בתרתי חדא דהרי אמרו זו"ז כבינוני. שנית לכ"א דהיינו בינונים ל"ל סם. ואם ר"ל דאפי' כ"א שאינו גרמוני וכושי. וכי ר"י

פליג על כ"א דהיינו בינונים. הכי הל"ל דרי"ס דל"א ר"ע אלא לכושי ורבנן סברי דאף לגרמוני אמר:

ד"ה וחכמים עי' כה"ד. ודבריו תמוהים (א) מש"כ דהא בלא"ה הלכה כר"ע מחבירו. הלא ת"ק פליג עליה והוא נשנה סתם ודינו כרבים וא"ה כמותו מחביריו כמש"כ בעצמו בפרק דלעיל מ"ד. (ב) מה בכך דבלא"ה הל' כוותיה כיון שהביא הא דנדה ושם ג"כ בלא"ה הלכה כת"ק אלא משום דמסתבר טעמיה דפליג עליה לכן הוצרך עוד לסתום כדברי ת"ק. וה"נ נימא משום דמסתבר טעמיה דת"ק או דר' יהודה משום קרא דעור בשרו:

משנה ג

בהרע"ב. לי ולא לנרי מכאן כו'. עמש"כ בחולין (י ב'):

תוי"ט ד"ה או. ולכל מראה עיני הכי דייקא כו'. אדרבה לכל מראה עיני משמע דבב' העינים יהיה כל המראה:

משנה ד

ד"ה כך. גם יש קיצור כו' דהל"ל גם כלל שני כו'. לפנינו גם כלל ראשון ליתא. וכן בהעתקת התוי"ט ליתא:

פרק ג

משנה א

בהרע"ב בסופו. פוטר ומסגיר פוטר ומחליט והוא מהר"ש. ובכדי נסבום. דזה אפי' נולד לאחר הפטור יכול להסגיר ולהחליט ונ"ל ג"כ שבתוספתא שהביאה הר"ש והא"ר ט"ס וצ"ל עודהו מסגירו ומחליטו נולד כו' ולא כאשר העתיקוה ופוטרו:

פרק ד

משנה ד

תוי"ט ד"ה או שער שחור. ולפ"ז ה"ק כו' הא כדאיתא כו' שער לבן מחליטו כו'. ול"נ דפי' ובו שער לבן היינו קודם הבהרת דאינו סימן טומאה. ואף דבכ"מ במשנה שבא לשון ובה שער לבן פירושו דאח"כ בא השער וכמש"כ הרע"ב לקמן מי"א. אמנם ראה דיוק לשון המשנה דאמרה בכאן ובו לשון זכר ובכ"מ אמרה ובה לשון נקבה אלא משום דהכא קאי על עור האדם (ור"ל קודם שבאה הבהרת) ובכ"מ שב על הבהרת. ונכון בעז"ה:

משנה ה

ד"ה אם. ותמיהני כו' השחין כו' חולקין בין האום לפשיון כו'. לקמן בדברי הראב"ד שהעתיק דייק מזה אדרבה להיפך דמשמע הא עור בשר חולק בינם אינו להקל. ועמש"כ בסמוך:

בא"ד ואני נפלאתי כו' דהא ממתני' דבתרה כו' והלכו להן כו' שמעינן כו' דראויין הן לפסיון. ואני נפלאתי על כ"ת התוי"ט דנראה שהבין פי' והלכו להן היינו שבא הנגע עליהן ומזה הוכיח דע"כ ראויין לפסיון. דאל"כ הרי הפסיון שבהם כמו שאינו והם נשארו בתוקפן הראשון להפסיק. והרי שחין ומכוה ומחייתן ודאי אין ראויין לפסיון כדתנן לקמן בספ"ו ופ"ט. אלא ע"כ פי' והלכו להן היינו דהשחין וכו' נעשו צלקת והבוהק נעשה כעור בשר. ולפ"ז אדרבה גם מזה ראיה להראב"ד שכתב שהפסיון הרחוק טמא. אולם אנכי תמה איך נעלמה מהשליטים הללו הראב"ד ומהר"ם והכ"מ והתוי"ט תוספתא ערוכה בספ"ז וז"ל וחומר בבגדים מה שאין באדם כו' והפסיון הרחוק בבגדים טמאים. וכן עוד שם בחומר בבתים שאין באדם חשיב ג"כ והפסיון הרחוק בבתים טמא. כ"ה הגי' בתוספתא שעם הז"ז. ובדפוסים ישנים היא בטעות:

בא"ד אלא ענינו פרט לכשהפשיון פשה למראה הבהק כו' מצאתי להרמב"ם כו' שענין זה המאמר שיהיה הפשיון מראה הבהק כו'. ק"ל דהרמב"ם בעצמו הביאו התוי"ט לעיל מ"א בד"ה ומטמא בסופו הביא לימוד אחר ע"ז מת"כ גופיה. וזה יקשה גם לפי' הראב"ד דהא מ"מ יליף לה הכא הת"כ מן צרעת היא והתם יליף לה מן פרח בעור טהור הוא. לכן מזה נ"ל להכריע כפי' ר' הלל אשר הביא שם הק"א ולא כמו שדחהו שם:

משנה ו

בהרת כגריס כו' ושער לבן בתוך המחיה כו' ר"ש מטהר כו' ומודה שאם יש במקום שער לבן כגריס שהוא טמא. לכאורה ר"ל דהיינו בבבא דרישא דאם השער הוא בבהרת. דע"כ לא פליג שם אלא משום דהשער בתוך המחיה כדקתני בהדיא. ולהכי חלקינהו לשתי בבות דלרבנן ודאי אפי' היא ומחיתה כגריס והשער בתוך המחיה טמא. וק"ל דהא בלא המחיה אין בנגע כשיעור דהא בעינן שיכנס בתוך הנגע כגריס כמש"כ הרע"ב לקמן רפ"ו. ויותר אני תמה על התוי"ט דלדידיה פשיטא ליה האי ומודה. ולדידי מיבעיא טובא. ועמש"כ לקמן בפ"י מ"י. ואולי כיון דמחיה סימן טומאה אינה מפסקת. ולפ"ז טובא אשמעינן תנא בהאי ומודה ואין לנו צורך בהויראה לי שבתוי"ט ואשר מזה דחה לקמן בס"פ פי' הר"ש והר"ת ע"ש. ואנכי מסתפק אם מחיה פחותה מכעדשה מפסקת כיון דאינה סימן טומאה. או דלמא הואיל שהיא ממין סימן טומאה אינה מפסקת

(דומה לזה בת"כ שהביא התוי"ט לעיל מ"ד ד"ה או שער שחור ע"ש. וכן בכריתות (כא סע"א) לתירוצא דר' חייא ע"ש) ואולי דגם מצטרפת. ועי' לקמן פ"ו מ"ב וג'. שוב ראיתי בתוספתא הביאה הר"ש שם במ"ג דלענין צירוף פלוגתא. דר"מ ס"ל דמצטרפי ולחכמים לא מצטרפי אבל אפסוקי משמע שם דלא מפסקא ועי' רא"ש שם במ"ב וג' וה':

משנה ז

בתוי"ט בסופו. עמש"כ עליו בס"ד בחולין (י ב') בתד"ה אלא:

משנה ט

בהרת כגריס ופשתה כגריס ועוד והלכה לה האום כו'. לשיטת הא"ר בכל פלוגתתן. ה"ה אם לא פשתה רק כגריס מכוון לר"ע ה"ה כבתחלה כמו במ"ח לגירסתו ז"ל. ולחכמים תראה בתחלה ועמש"כ לקמן פ"ה מ"ג בס"ד:

משנה י

וחכ"א תראה בתחלה. ופי' הא"ר ואע"ג כו' מ"מ עד שיטמאנו הכהן אינו מוחלט. ועתוי"ט. ונראה דר"ל דלרבנן מטהרו תחלה על נגעו הראשון. והוא טהור מתוך הסגר וטובל ומעריב שמשו והוה טהור גמור עד שיחליטנו הכהן על נגעו החדש. ואם הוא במועד אינו נזקק לו הכהן עליה. אבל לר"ע כיון דדינה כמו שהיתה אינו יכול לטהרו דהא אדרבה נולדו לו סימני טומאה ואפי' אם אינו מחליטו ה"ה מוסגר עכ"פ. ונ"ל להוסיף עוד נ"מ דלר"ע נצרך להזקק לו להחליטו אותו כהן שהסגירו תחלה כמש"כ בר"פ דלעיל מהתוספתא. ולחכמים אפי' כהן אחר:

שם בהרת כחצי גריס כו'. עי' א"ר. ונ"ל דט"ס נפל בדבריו וכצ"ל ולא מקצתה כולו. ולא מקצתה מקצתו (ר"ל אף דמקצתו השניה הפכתה כולה) ולא כולה מקצתו (זה נמצא ג"כ בולא השני) ומקצתה כולו (זה נמצא ג"כ בולא הראשון אך קמ"ל בזה דאף דתרווייהו כהדדי נמצאו בה מ"מ איננה רק להסגיר) והיינו ברישא קמ"ל לא מקצתה את כולו כו' והדר קתני מקצתה כולו וכולה מקצתו (ר"ל שניהם יחד). אמנם דרשה זו מן ושערה מפיק ה"א שכתב לא מצאתיה בת"כ. והר"ש הביאה מן והיא הפכה שער לבן. ותיבות ולא מקצתה מקצתו ליתנייהו וכ"ה בת"כ. וכן הגר"א ז"ל בעצמו בפי' התורה הביא מקרא דוהיא הפכה כו':

משנה יא

ואם ספק טמא. התוי"ט הביא בשם הרמב"ם דיראה לו שטומאתו בספק. ונ"ל ראיה מהא דנזיר (סה ב') פריך הגמ' ודלמא קיהה וטמא ותמהו התוס' דא"כ היינו ת"ק. ופי' הרר"י כו' שהת"ק מטמאו בספק ועמש"כ שם. ויש לנו לומר דגם לפי האמת הוא כן:

שם ור"י קיהה. ונ"פ דר"י מטהר לגמרי ואפי' להסגירו א"צ. ואע"ג דאינו אלא ספק אם להסגיר או להחליט. מידי דהוה אמשנה ד' דפ' דלקמן ע"ש בפי' הרע"ב:

תוי"ט ד"ה קיהה. וה"פ חוץ מנגע זה ועוד אחרת כו'. פירושו דחוק. ולכאורה הנ"ל לפרש דחוץ מזה היינו שהוא ספק אם בהרת קדמה או השער קדם. ואח"כ בסוף שבוע נולד עוד ספק אחר באותו הנגע עצמו ואיזה זה כו' טמא. מטעם דהוה ס"ס לחומרא ספק בהרת קדמה ואת"ל שער קדים שמא היא היא ויש בה פסיון. אך ז"א מב' טעמים. א) דהא לר' יהושע הדין שהוא טהור לגמרי וא"צ אפי' הסגר כמש"כ בסמוך. ואפי' הסגירו אין הסגרו הסגר כמו בטמא את הטהור דאיתא בתוספתא ספ"א דלא עשה כלום. וא"כ ה"ל כמו פסיון בתחלה דאינו מטמא. ויש לדון בזה ע"פ התוספתא שהביא הא"ר בפ' דלקמן מ"ב ע"ש. ב) הרי הר"ש והתוי"ט הביאו לקמן בפ"ד מ"ד מהתוספתא דצריך שידע באיזה שערות הוא מחליטו. כ"ש הכא דצריך לידע באיזה סימן הוא מחליטו אם בשער לבן או בפסיון:

פרק ה

משנה א

ספק שאחרת באה תחתיה. עי' א"ר. ומה שהביא ראיה דהלכה וחזרה במקומה הראשון ה"ה כמו שהיתה מלקמן פ"ט שמא תכניס ותפשה ע"ש. לכאורה אין מובן. ואולי כוונתו דבשלמא בגוונא דמתני' דבסוף שבוע פשתה ולא חזינן להדיא שום רפואה. לכן מאין לומר דהראשונה הלכה וכמש"כ התוי"ט בס"פ דלעיל אבל התם דחזינן דהתחילה להתרפאות שהרי כנסה על כן יש לנו לומר דהיא נתרפאת כולה. ואותה שלפנינו היא חדשה. אלא ע"כ מוכח דאף אם היא חדשה ה"ה כמו שהיתה:

משנה ב

החליטה בפשיון הלך הפשיון כו'. המפרשים נתלבטו מאד מדוע לא תני ג"כ וכן במחיה ולא העלו כלום בישוביהן כאשר יראה המעיין. ולעד"נ דכשנחקור מדוע מחיה איננה סימן טומאה רק כשהיא מבוצרת. ונאמר דאנו רואין עפ"י נסיון דצרעת כשמתחלת להרפא ראשית רפואתה הוא מן צדדיה ומתקטנת והולכת עד לכלה. לכן כשהמחיה מבוצרת באמצע הנגע איננה ראשית רפואתה כי אין דרכה להתחיל מהאמצע אלא אדרבה זה סימן טומאה כמאמר הכתוב צרעת נושנת היא כו' והנה אם בב"א התחילה להרפא בצדדיה ובאמצעה נאמר ג"כ דאינה סימן טומאה שהרי אותות טהרה נראו בה במה שהתחילה מן הצדדים ג"כ. וכש"כ כשקדמה הרפואה בהצדדים. ולפי ההצעה הלזו

אתיא לנכון מה שלא תני כאן מחיה. דכיון דהלך הפסיון א"כ התחילה להתרפאות מן הצדדים. ולכן אין המחיה שוב סימן טומאה ונכון בעז"ה:

תוי"ט ד"ה וחזר. דהא בהדיא תנן כו' בהרת כגריס ובה מחיה כו'. ל"ד דזה מיירי שהיתה כגריס לבד המחיה וכדפי' שם הרע"ב. וה"ל לאתויי מסיפא בהרת היא ומחיתה כגריס כו'. ומש"כ ואין פסיון אלא בחוץ כדתנן בר"פ דלעיל. ג"כ ל"ד דהתם לא תנן אלא חומר שיש בה שהיא מטמא אפי' חוץ לנגע. אבל שלא לטמא בתוך הנגע לא שמעינן. ואדרבה דלכאורה משמע משם דפושה אפי' לתוכה מדלא תני חומר במחיה מבפסיון שזו מטמא בתוך הנגע וזה א"מ אלא מחוץ לנגע:

משנה ג

אר"ע כו' א"ל כשם כו'. נראה דר"ע ורבנן אזלי לשיטתייהו בפלוגתתן בפ' דלעיל מ"ח וט' וכפי פי' הא"ר שם והא דהכא מודה ר"ע בהלכה לגמרי וחזרה אע"פ שהיא במקומה הראשון דדינה כנגע חדש. והתם במ"ט בבבא השניה וכן במ"י פליג אפי' בהלכה האום לגמרי. ואפי' לא באה השניה אלא בצד מקום הראשונה. הכא הוא משום מיעוטא דהיא הפכה דבמאי מוקמת לה וגם לרבנן ע"כ צ"ל כן דהא מודו בהלכה וחזרה בפסיון דה"ה כמו שהיתה ויחליט כמש"כ הא"ר בר"פ. ועוד התם שאני דהשניה באה בעוד שהראשונה היתה קיימת לכן אמרי' שהכל בא מחמתה. ובזה יבא כמין חומר מאי דתני שם במ"ח וט' וי' ופשתה כו' והלך כו' אשר נדחק הא"ר לומר דחדא מתרתי נקיט. ולפמש"כ נקיט הכי בדוקא משום תרתי בבי בתרייתא ונכון בעז"ה. ולפ"ז הכא נמי אע"פ שלא חזר החצי גריס במקום הראשון אלא שנסמך לצד חצי גריס הנשאר דומיא דהתם לר"ע טמא. ואולי דה"ה בהלך חצי גריס שבמקום השער ובא חצי גריס אחר במקומו ג"כ טמא לר"ע:

משנה ד

בהרע"ב ד"ה בין בשני אנשים כו'. ול"י מדוע לא פי' על איש אחד שאפי' להסגיר אינו טעון ונטר לפרושי זאת עד שבא לב' אנשים:

תוי"ט ד"ה טהור בסופו. ונראה א"כ דה"ה נמי במחיה. דבריו באו סתומים דהא מחיה מטמאה באיזה ענין שתהיה. ואולי יכוון למש"כ הרא"ש דאפי' אח"כ דהיינו לאחר שפטרו בזה ובזה כסלע ועוד וא"כ ב' הנגעים ודאי פשו מ"מ אינו מחליטו דעל כל נגע מסופק אם יחליט מחמת פסיון דסוף שבוע או מפני פסיון דעכשיו (לשונו בסוף שבוע שני אינו מדוייק דהא א"צ אפי' להסגירו) וכה"ג מ"ל במחיה ג"כ והוא אם הסגירו על נגע אחד ובסוף שבוע עמד בעיניו ונולד לו עוד נגע אחר (ופסיון הרחוק אינו מטמא אפי'

בכגריס לשיטתו לעיל פ"ד מ"ה) והסגירו על שניהן. לנגע הראשון הוא הסגר דשבוע שני. ולהחדש הוא הסגר ראשון (ובכזה מסגיר ומסגיר עי' לעיל פ"ג מ"א אבל כו' בסוף שבוע המסגיר מסגיר וע"ש בלשון התוספתא שהביא הר"ש). ואח"כ בסוף שבוע בזה ובזה מחיה וא"י איזו הקדומה ואיזו המאוחרת ולכן לא יוכל להחליט דא"י על מה אם על מחיה שנולדה בסוף שבוע א' או שבסוף שבוע ב'. אמנם דינו דהרא"ש הוא חידוש גדול בעיני. ולא הביא ראיה לזה אלא אמרו מסברא ויש לדון עליו ואכמ"ל:

פרק ו

משנה ב

בתו"ח לתוי"ט ד"ה רבתה כו' א"נ קמ"ל כו' (**הרא"ש**). ולעד"נ דקמ"ל דלא תימא דאין המחיה מצטרפת לכגריס אלא לעצמה שתהא היא סימן טומאה. אבל לא לענין פסיון. כמו אם היא פחותה מכעדשה דלא מיצטרפא לרבנן דתוספתא שהבאתי לעיל פ"ד מ"ו. קמ"ל דמיצטרפא ונ"מ בהלכה המחיה אח"כ. וי"ל עוד דאפי' דנתמעטה קצת ואין בבהרת כגריס זולת הנשאר ממנה מ"מ מיצטרפא אף לרבנן הואיל דאתי משירי טומאה:

משנה ג

ברע"ב ד"ה נתמעטה טהורה כו'. ואפי' היתה מחיה כעדשה. (והוא מהר"ש). ולכאורה תמוה דהא הכא ע"כ מיירי דהבהרת כגריס לבד המחיה (וכ"כ הרא"ש) לפמש"כ התוי"ט בסוף משנה דלעיל בשם הר"ש בפי' התוספתא. וא"כ אלו היה המחיה כעדשה ונשאר כגריס בשניהם יחד היה טמא. וצ"ל דכוונתם דאם נתמעטה כ"כ עד שלא ישאר כשיעור. וכל חד כדא"ל. היינו דבמחיה פחותה מכעדשה השיעור דבהרת לבד כגריס. (ועמש"כ לעיל פ"ד מ"ו) ובמחיה כעדשה השיעור כגריס בשניהם יחד. וזהו שסיים הר"ש אחר דברי הרע"ב (שהעתיק ממנו) א"נ (ור"ל דדוקא במחיה פחותה מכעדשה) אפי' היא ומחיתה כגריס כו' ור"ל דנשאר עוד כזה. ואילו במחיה כעדשה בכה"ג היה טמא:

משנה ה

רע"א ב"כ וב"כ טהורה. מ"ו אר"ש כו'. נלע"ד לפרש טעמייהו דר"ע ור"ש (לפי פי' הרמב"ם והרע"ב) ע"פ מש"כ הא"ר לעיל מ"ג דע"כ ל"פ ר"מ אלא במחיה פחותה מכעדשה אבל בכעדשה כיון שהיתה סימן טומאה ועתה הלכה לה תולין דאדרבה הנגע התחיל להתרפאות. ולכן הכא ר"ע מטהר ב"כ וב"כ דכיון דהמחיה היתה סימן טומאה לחיצונה ועתה נתמעטה והלך סימן הטומאה אדרבה אנו תולין דנגע מתרפא והולך ולכן אינו סימן פסיון לפנימית. והיינו דקאמר ר"ש אימתי כו' (וקאי אדר"ע) היתה

יתירה מכעדשה המותר ס"ט לפנימית. ור"ל דוקא המותר לבד דעדיין נשארה החיצונה בטומאתה א"כ לא חזינן עדיין סימן ריפוי. וכן אם היה בהק או פחות מכעדשה (כפי' הא"ר) דלא הוו סימן טומאה לחיצונה. לכן סימן פסיון הן לפנימית ונכון מאד בעז"ה. ועי' עוד מש"כ לקמן במ"ו בס"ד:

תוי"ט ד"ה ר"ע. ולר"ע חיצונה טהורה לגמרי כו'. דכתיב כו' ולא כו'. תימה דמקרא לא משמע למעט אלא מדין מחיה. אבל לא שלא יקרא נגע כלל אף להסגיר:

שם ומ"מ מסיק כו' הפנימית להסגיר כו'. נראה דר"ל דטהורה דקאמר קאי אפנימית כפי' הרמב"ם והרע"ב. אך שמבאר דאין הכוונה שטהורה לגמרי אלא שבא לשלול רק מדברי ר"ג שאמר דאם מבפנים כלה סימן פסיון לה ויחליט. אבל מ"מ הסגר בעי'. וכמו שפי' התוי"ט לעיל במ"ג מטהרים דחכמים דשם:

משנה ו

ד"ה היה בהק הב'. ויש לתמוה על הר"ב כו'. הנה לפמש"כ לעיל במ"ה בטעמא דר"ע י"ל דבהנך דלא הוי סימן טומאה כלל גם ר"ע מודה דהוה פסיון לפנימית דלא פליגי ר"ע ור"ש אלא על היתר מכעדשה דלר"ע אף הוא אינו סימן טומאה לפנימית. דמ"מ חזינן דהתחילה להתרפאות ממקום סימן טומאתה. ואומר עוד דהך סתמא אתיא כר"ע דוקא ולא כר"ש. דלר"ש מאי איריא בהק או פחות מכעדשה דאינן סימן טומאה כלל אפי' יתר מכעדשה הוה ג"כ המותר סימן פסיון לפנימית. ובזה א"ש פסק הרמב"ם והרע"ב כר"ע נגד ר"ג ור"ש דהוו רבים משום דהוה מחלוקת ואח"כ סתם דהלכה כסתם ונכון בעז"ה:

ד"ה ואין סימן פסיון. כיון דבהק כו' מפסיק בין האום לפסיון כו'. לכאורה נראה דר"ל בין הפסיון להאום שבעבר השני דהכא מירי שאין ברוחב החיצונה כגריס אלא ע"י הצטרפות שני עבריה. אבל יקשה דא"כ אפי' פשתה לחוץ ג"כ תהיה טהורה כיון דבהק מפסיק גם בין האום גופיה. ועוד מטעם זה אפי' לפנימי לא תהיה סימן פסיון. ואולי כוונתו דפי' ואין סימן פסיון לחיצונה היינו אם היה הבהק כו' סמוך לחיצונה ואח"כ הבשר החי ואח"כ הפנימית. אבל מ"מ קושיא השניה תשאר:

משנה ז

ברע"ב ד"ה ראשי אזנים נחשבים כאחד וכן ראשי דדין (**והוא מהרמב"ם**). וקשה דא"כ מדוע לכל יד ולכל רגל חשיב בפ"ע. דנראה שבכל האיברים יש שינוי כח בין ימיני לשמאלי. וכ"מ בסוף קנים דחשיב ב' קרניו וב' שוקיו לשנים שנים. ועי' ב"ק (מה ב') ובתוס' שם ד"ה מועד. וכן מצינו חשיבת אוזן ימין על השמאל בז"י המלואים ובטהרת המצורע וברציעת עבד. ולעד"נ דחשיב באמת גם האזנים לשנים. ומנין כ"ד הוא באיש.

וראשי הדדים באשה הוא ענין בפ"ע ולא מן החשבון. וכ"נ מפרש"י בחומש פרשה משפטים:

תוי"ט ד"ה שאינן. אע"ג דלבסוף מטמאו משום מחיה. ולעד"נ דאף לבסוף אין גלויין מטמאין משום מחיה. אלא טעמא דחזירת ראשי אברים מטמאין לאחר שנטהר בפריחה. משום דהלך לו סימן המטהרו. ואדרבה נעשה פסיון. והראיה דאינו משום מחיה. דהרי הבא כולו לבן בתחלה יסגר ואם נולד לו מחיה טמא. וחזירת ראשי אברים אין מטמאין בו כמבואר כ"ז לקמן פ"ח מ"ז. ולזה נ"ל דכוונת המשנה כאן דלנגע ודאי לא חזו דאין בהם כגריס. אלא אפי' למחיה דהיא כעדשה ג"כ אינן מטמאין. ונ"מ להבא כולו לבן ונתגלו בו ראשי האברים וכדכתיבנא:

ד"ה וראש הגויה. שלא נקרא גויה כלל כו'. מה יענה להא דתנן בבכורות פ"ז מ"ה ובעל גבר ע"ש:

משנה ח

בהרע"ב ד"ה הרי אלו. וה"ה דה"מ למתני נתפשטו הקמטין כו'. כאן אין מקום לה"ה דהא ודאי קמטים שנתפשטו מצטרפים נמי והנגע פושה לתוכן ומטמאין משום מחיה וכ"מ לשון התוספתא שהביא הר"ש דה"ה כעור בשר לכ"ד. ומקומו הראוי לו הוא בסוף המשנה:

ד"ה ואין מצטרפין. וכן חצי גריס שחין כו'. קיצר במקום שה"ל להאריך דהל"ל ג"כ כחצי גריס שחין וח"ג בעור בשר או ח"ג מכוה וח"ג בעור בשר אינן מצטרפין:

ד"ה נידונין כעור בשר. ליטמא בבהרת. זה הוא אפי' בנקרחו. והל"ל דמצטרפין והנגע פושה לתוכן ומטמא משום מחיה. וכן מש"כ לקמיה ומעכבין את הפריחה. ד"ז הלא הוא גם בבבא הקודמת. ותחת זה הל"ל ומטמא משום מחיה. וכן לשון הרמב"ם בזה אינו מדוייק:

תוי"ט ד"ה תוך הפה. דכתיב זמני טובא עור בשרו. משמע דממעטו מטעם דאינו נקרא כ"כ עור בשר. ומסיומו משמע דממעטו מטעם שאינו נראה כ"כ:

ד"ה קדח. ואין דבריו עולין כו' גבי מכוה. ולי דבריו עולין גם שם דה"ק אע"ג שאינן אש ממש אינן שחין אלא מכוה:

ד"ה חזר. ומן התימה על הר"ש כו'. וכן הרע"ב ל"ד במה שהזכיר פה נתק נתק וכן לקמן:

ד"ה וא"מ משום מחיה. אבל הרמב"ם כו'. וכן הראש והזקן שנקרחו אע"פ שהמחיה בהם סימן טומאה כדלקמן ספ"י. הנ"מ לנגע שבתוכן אבל לא לנגע שבעור הבשר:

פרק ז

משנה א

הראש והזקן עד שלא העלו כו'. ק"ל מדוע לא תני בעור הבשר ונקמט ונגלה:

שם ראב"י מטמא. ק"ל דזה היפך ממה דבעלמא נראה ונדחה גרע מדחוי דמעיקרא:

בהרע"ב וכשבא השחין כו' דבעינן כו' והוא מהר"ש. ותמוה כיון דכוונתן על קודם שנעשו צרבת (דהא מסקו דנעשו צרבת היינו טומאה) תיפוק ליה דא"מ בנגעים דהא בשחין כתיב ונרפא. ובמכוה כתיב והיתה מחית המכוה כבפרק דלעיל מ"ח:

משנה ב

נעשית מספחת שאת כו'. פי' הרמב"ם והרע"ב בזה דחוקים. ונ"ל לפרש רישא כפי' הרע"ב. ואשמעינן בה בנשתנה איזה אב לתולדה שלו. וכאן אשמעינן אפי' בנשתנה אב לתולדה שאינה שלו וזהו שאמר נעשית (ר"ל השלג דאתחיל בה ברישא) מספחת שאת (ר"ל תולדות השאת) או (ר"ל הצמר לבן דאיירי בה בסיפא דרישא נעשית) מספחת עזה (ר"ל תולדות עזה):

משנה ג

בהרע"ב אבל משהסגירו הא תנן לעיל אין מחליטין את המוסגר. התם מיירי לענין נגע אחר ע"ש והכא מיירי על אותו הנגע עצמו. ועי"ש בתוי"ט בשם הר"ש:

בסוף המשנה. אבל אם משהחליטו כו' אלא פוטרו וטהור. אינו מדוייק דהרי צריך תגלחת וצפרים כו'. ולשון הר"ש ומטהרן ור"ל בתגלחת כו':

משנה ד

התולש סימני טומאה:

הא"ר דקדק מלשון המשנה דתולש ב' שערות מן ד' כיון דנשאר עדיין ב"ש שהן סימן טומאה אינו עובר. ותמיהני דהרי זה פלוגתת ר"נ ור"ש בשבת (צד ב') ולר"ג חייב בכה"ג ויקשה ממתני' עליו:

שם בתו"ח להרע"ב ד"ה עד שתפרח כו' עד שתפרח אותה הבהרת שתלש ממנה. וסיים והוה דומיא דתתמעט בהרתו מכגריס. ולע"ד אדרבה מדנקט בנתמעט בהרתו. ש"מ דעד שתפרח לא קאי עלה. דאל"כ תיבת בהרתו מיותרת דהא בה קאי:

תוי"ט ד"ה התולש. אין לי אלא עד שלא נזקק לטומאה כו'. רש"י בשבת (קלב ב') ד"ה נגעים טהורים הביא לשון הספרי בהיפך אין לי אלא משנזקק לטומאה עד שלא נזקק לטומאה מנין ת"ל ככל אשר יורו. והוציא מזה איסור אף נגעים טהורים ע"ש. ועי' מל"מ פ"י מהל' ט"צ:

משנה ה

בהרע"ב. והיכא כו' ושייר כו' כ"ע ל"פ דיש לו טהרה בפריחה. משמע דפריחה טהרה גרועה מן לכשיולד כו' והדר מסיים כי פליגי כו' רא"א לכשיולד כו' וחכ"א עד שתפרח משמע דהיא טהרה ברורה יותר וכ"מ במשנה דלעיל ובפירושו וכ"נ מהגמ' דבכורות שהביא התוי"ט:

שם אלא אפי' מילה של"ב כו' דהכי קי"ל בכהת"כ כו' וידחה ל"ת. וכ"ה בפי' הרמב"ם. וצ"ע דבגמ' שבת מסקינן דקציצת בהרת הוא עשה ול"ת רק דמבשר ילפינן דדחי ע"ש. ועמל"מ שם:

פרק ח

משנה ב

תוי"ט ד"ה או. וא"ת כו' וי"ל כו' הכ"מ כו'. תימה למה לו להביא מהכ"מ הלא זה מפורש בדברי הרע"ב (והר"ש) בסוף משנה דלעיל. וגם על הכ"מ יש להפליא שלא הביא זאת משמא דקמאי. ולא עוד אלא ששינה את לשונם המדוייק. הם אמרו שלא פטרו הכהן דמשמע אפי' ראהו רק של"א טהור אתה. והוא אומר קודם שהראוהו לכהן:

משנה ג

ד"ה פרחה במקצתו. מה שסיים מהר"ם וסתמא בר"מ כו'. תימה דהלא גם רבנן מודו דבתחילה מעכב אפי' פחות מכעדשה. כמבואר לקמן מ"ו ובמפרשים לבד פירוש הרמב"ם ובחבורו פ"ז ה"ד. וכן במ"ה פרחה בכולו אבל לא בכחצי עדשה כו' דטעמא הוא משום דפריחה ראשונה לא מטהרא ליה ע"ש בר"ש וברע"ב זולת הרמב"ם בחבורו שם הל"ו היה לו גי' אחרת שם. ועל הכ"מ שם ה"ד יש לתמוה שכ' דבמשנה ה' הנ"ל משמע בהדיא דפחות מכעדשה אינו סימן טומאה בתחלה. ונהפוך הוא. רק לפי גי' אשר המציא הכ"מ מלבו בהל' ו' שם לדעת הרמב"ם:

משנה ו

בשפתו העליונה בשפתו התחתונה. לפי' המפרשים הל"ל ובשפתו התחתונה בו'. או דהל"ל בשתי שפתיו כמו שאמר בשתי אצבעותיו כו'. לכן נלע"ד דפי' או בשפתו התחתונה. וקמ"ל דאע"ג דמקצת הנגע טהורה לגמרי כדלעיל פ"ו מ"ח בתוי"ט ד"ה תוך הפה בשם התוספתא דאודם השפתים חשיב ביה"ס. והוחלט מפני חלק הנגע אשר למעלה או למטה מהאודם. (וזה דלא כריב"י בתוספתא שהביא הר"ש לעיל ספ"ו דאם היתה בהרת סמוכה לראש כו' ולפה טהור שנאמר כו' עד שיהא כל חוצה לו עור בשר

וראוי לפסיון. או יל"פ אפי' לדידיה וכגון דיש הפסק קצת בשר חי ביניהם) ואח"כ פרחה בכולו אפי' ממקום הטהרה ג"כ טהור. ולא תימא דזה גרע מבהרת טהורה שעומדת במקום טומאה רק שאין בה סימן טומאה. דנוכל לומר בה הואיל דנתחברה להטמאה נעשית כמותה וטמאה ג"כ כמש"כ מהר"ם ונכון בס"ד:

תוי"ט ד"ה פרחה. ועוד כל היכא כו' בנגעים אמרי' לקולא. צ"ע דהא משנזקק לטומאה קי"ל בפ"ה מ"ד וה' דספיקו טמא:

ד"ה בשפתו. עי' פי' מהר"ם. ונראה ביאור דבריו דכיון שהיה נראין כאחד (כשמדובקים כו') מקודם ואז ודאי לא נחשבו כנגע אחד מפני הסדק שביניהם אשר מפרידן לשנים. ולכן ה"א אע"פ שאח"כ פרח מזה לזה כגון בסביבות הסדקים אשר מתאחדים שם ממש בלי הפסק סדק לא יהני תו להיותן נחשבים לאחד כיון דלא נתחדש עתה דבר הדיבוק קמ"ל. ויש לכוון זאת בדברי התוי"ט בסה"ד. ובפשוט יל"פ ע"פ דרכו דאשמעינן דאע"ג דחלוקות זו מזו בהפסק אויר ביניהם מ"מ כיון דנתחבר זה לזה בסביבות הסדקים נחשבים כנגע אחד ובטלה הטהורה לגבי הטמאה. והאע"פ יתפרש כמו לפי' הר"ש והרמב"ם:

ד"ה חזרו הב'. נ"ל מדל"ק כו' בין שנעשו בשר חי לגמרי ר"מ מטמא. לכאורה תמוה דהא בשר חי הוא כש"כ מבהק. ואולי דה"א דוקא בהק שאין בו משום מחיה לכן גם שיעור מחיה לא בעי והוא ע"ד דבעי רבא בשבועות (כב) שבועה שלא אוכל עפר בכמה ע"ש. ואולם מש"כ והכי אר"מ בת"כ. ליתא שם בבהק פלוגתא אלא סתמא תני בשר חי החוזר טמא ולא הבהק ולא פליג ר"מ. רק שם בריש הפרק פליג ר"מ על פחות מכעדשה. ומשמע דבשר חי דוקא וכפי' הא"ר ע"ש:

משנה ז

ד"ה הרי. ובחנם נקטו הכא בסוף שבוע שני דהא ההיא לאחר הפטור כו'. במחכ"ת ל"ד דלאחר הפטור היינו דלאחר ב' שבועות עדיין היתה הפריחה קיימת בשלימותה ופטרו הכהן ואח"כ חזרו ראשי האברים. ובסוף שבוע שני היינו כשראהו הכהן מצאהו בחזירת רה"א וזה לא נקרא לאחר הפטור כיון דלא פטרו הכהן עדיין. ולגוונא זו כוון ג"כ הת"כ באמרו מתוך הסגר:

בא"ד שהרמב"ם מפרש הרי אלו כמות שהיו קודם שיכללהו הצרעת וטמא כו'. במחכ"ת ל"ד יפה בפי' הרמב"ם והוסיף מלת וטמא (והוא לביאור דברי הרמב"ם לפי הבנתו בו וכ"כ בשמו בדבור דלעיל) מה שלא נאמר בו. ובפירוש כתוב שם חזר טמא כמו שהיה קודם שיכללהו הצרעת. הרי דלא שב אלא על חלוקה ראשונה דהיינו שנטהר

ע"י הפריחה. אבל על שתי חלוקות האחרות אמר שם יחזור כמו שהיה קודם כלשון משנתינו. ולפ"ז יתפרש הת"כ כמו שפירשוהו הר"ש והרע"ב:

משנה ח

פטור מן הפריעה ומן הפרימה. בקרא מקדים פרימה לפריעה. בגדיו יהיו פרומים וראשו כו'. וי"ל דלעולם מזכיר הדבר שהוא במעשה קודם לדבר שאין בו מעשה ולכן בקרא דאיירי בחיובם. הפרימה יש בה מעשה. והפריעה היא בשוא"ת מעשה הגלוח. אבל התנא דאיירי בפיטורן הוויין להפך כמובן. וכן בקרא גופיה מקדים בכזה פריעה לפרימה ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו. את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום. ועי"ל ע"פ שאמרו במדרש בר"ר (פ"א בסופה) דפעם מקדים שמים לארץ ופעם ארץ לשמים לומר ששניהם שוים ועוד חשיב שם הרבה כיוצא בזה. ועי' תשובת ש"א סי' כ"ט:

משנה י

כיצד מי שהיה מוחלט כו' שאילו הראה לכהן היה טמא. נ"פ דאדסיים פתח. ואחר כן בסיפא דסיפא בהרת ואין בה כו' קאי לפרושי רישא דרישא. ואזלא קושית התוי"ט:

פרק ט

משנה ב

ואין פושין לעור הבשר כו'. נ"פ דה"ה דאין מצטרפין. והנה אם אינו ידוע אם שחין אם מכוה דעת הרמב"ם בפ"ה מהט"צ ה"ו דטמא וע"ש בכ"מ. וצריך לחלק בין זה להא דאיתא בתוספתא פ"ב בהרת כחצי גריס ובה ב' שערות נולדה בהרת כח"ג ובה ב"ש ה"ז להחליט. טעה וא"י אלו שהפכו ואלו שקדמו טהור. הביאה הר"ש לעיל פ"ה מ"ד (וע"ש בתוי"ט) דהכא יודע הוא שעל נגע זה הוא מטמאו. משא"כ שם א"י על איזו שערות יטמאנו:

פרק י

משנה א

תוי"ט ד"ה קצר. ולא ה"ל להביא ממרחק דהא במכילתין כו'. ל"ד במחכ"ת דהא אדרבה ר"מ סובר שם בכ"ש. אלא דהתם מיירי בשיעור הלבנונית. ובפ' ב"ס מיירי בשיעור אורך השער עצמו וכמש"כ שם הר"ש:

משנה ב

ד"ה ששער. וזו ראיה כו' עם השער הצהוב הוא טהור. צ"ע דמקרא זה לא מוכח אלא אם אין בו שער צהוב דדינו להסגיר. אז אם היה בו שער שחור פוטרו מן ההסגר. אבל אם היה בו שער צהוב דדינו להחליט המבואר במקרא דלפניו אדרבה משמע דאינו מצילו השער שחור מדלא כתיב ביה התנאי דושער שחור אין בו. ולעד"נ דדין זה דשחור מציל מידי צהוב מוכח מפסוק האחרון שבפרשה ואם בעיניו כו' ושער שחור צמח בו נרפא כו'. דלשיטת הר"ש והרע"ב לקמן במ"ח לת"ק דשם קאי על דאיכא ביה שער צהוב (ע"ש בתוי"ט ד"ה אע"פ ובמש"כ שם בס"ד). ולר' שמעון קאי נמי אפסיון. ולשיטת הרמב"ם שם לכ"ע קאי אתרווייהו. וא"ת ע"כ לא שמעינן דמציל מידי שער צהוב אלא הצומח. ומנין להמשואר שיציל. וכן לא שמעינן שיציל מן ההסגר אלא המשוייר. ומנין לצומח שיציל. י"ל דילפינן מגז"ש דושער שחור ושער שחור ליתן את האמור בזה לבזה כו'. שוב ראיתי בת"כ פ"ט סי' י"ד (כפי מה שהגיה הק"א. וכן הר"ש בראשית דבריו לביאור הת"כ לקמן במ"ג) אין לי אלא הצומח בסוף ומשואר בתחלה כו' ת"ל שער שער ריבה:

משנה ה

כדי שיהא ניכר אם פשה. ק"ל חדא דלטעם זה בחדא תיסגי. שנית דנתק משמע דנעקר השער מעיקרו וכמש"כ הרמב"ם ברפ"ח מהל' ט"צ. וגילוח איננו אלא מלמעלה ועיקרו משתייר וא"כ אפי' גלח כל סביבותיו מ"מ יהא ניכר אם יעקרו מעיקרן וכמו בהסגר ראשון ובשאר נגעים:

תוי"ט ד"ה וכן בשער צהוב. ומה שלא החליטו בתחלה על הפסיון כו' דאין מחליטין את המוחלט. זה אינו ענין לכאן דהתם היינו בנגע אחר. וכאן דבאותו נגע עצמו פשיטא דאין מחליטין אותו שנית. וכה"ג השבתי על הר"ב לעיל פ"ז מ"ג. ואולי גם מהר"ם יכוון לזה ולא נקט לשון המשנה אלא לצחות בעלמא:

משנה ו

ד"ה נפרץ. ונ"ל לפי שהוא מפרש נפרץ מתחלה כו'. ול"נ דאפי' בסוף שבוע נמי וכר"ע לעיל פ"ו מ"ה לפי' המפרשים:

משנה ז

ברע"ב ד"ה זה לפנים מזה כו' כגון כו' מקיף נתק כגריס כו' דהיינו רצועה של נתק ברוחב כעדשה כו' (**והוא מהר"ש**). ק"ל דא"כ שאינו רחב רק כעדשה אין בו כגריס. דשיעור גריס הוא כדי שיכנס בתוך הנגע כגריס כמש"כ הרע"ב ברפ"ו ועי' ברמב"ם פ"א מהל' צרעת ה"ח והוא ברוחב ג' עדשים. ועמש"כ לעיל פ"ד מ"ו:

משנה ח

תוי"ט ד"ה אע"פ. ועל הראשונה שכתב דאדרבה כו' דשותיה דמר ל"י כו'. ואני אומר דהק"א דק שפיר דפי' דקרא הכי הוא. דקודם אמר והנה פשה טמא הוא. ועתה אומר ואם בעיניו כו' ר"ל דלא פשה. ושער שחור כו' ר"ל או אפי' פשה רק דשער שחור צמח כו' נרפא הנתק טהור הוא. וזה ג"כ דלא כפי' הרנה"ו בביאור ע"ש. ולפירושו דואם בעיניו כו' ר"ל בהפסיון הנזכר שלא הלך לו ודאי יפה דבר הק"א. אבל מ"מ נ"ל ליישב פי' הקרא לשיטת הר"ש והרע"ב בהת"ק. והוא דבקרא דלפניו מבואר דבשער צהוב או בפסיון טמא הוא כמו שהביא התוי"ט לעיל בריש מ"ב בשם הת"כ. ואומר עתה ואם בעיניו כו' (ר"ל דלא פשה אף אם היה בו שער צהוב) ושער שחור כו' טהור הוא. ולפי מה שביארתי הקרא לדעת הר"ש והרע"ב. צ"ל דנרפא הנתק שב על חלוקה ראשונה ר"ל על ואם בעיניו עמד דשם כ"ע מודו דאם נולד לו שער צהוב או פסיון אח"כ טמא (כמ"ש הר"ש בביאור התוספתא) וטהור הוא שב על החלוקה השניה דהוא ושער שחור צמח בו ובה פליגי הני תנאי. ודע דהרע"ב לא באר כ"צ בדברי רשב"י בשם ר"ש אם החליטו בשער צהוב ונשר ואח"כ בא שער צהוב אחר או פשה. ובתוספתא איתא דריב"נ מטהר בזה משום ר"ש. וזה נכלל ג"כ בדברי רשב"י שבמשנתינו דקאמר כל נתק שטהר שעה אחת כו' וכ"כ הר"ש דריב"נ ורשב"י קיימי בחד שיטתא:

ד"ה רשב"י בסופו. דרשב"י ל"ל הא דתנן לעיל כו' ולע"ד י"ל דהתם מיירי שלא טיהרו הכהן עדיין:

משנה י

עד כנגד שער מלמעלן. עתוי"ט שנדחק. ול"נ משום דברוב בנ"א למעלה באמצע הפדחת יש גידול שער ובהצדדין מזה ומזה אין בהן וקמ"ל דאף המה כל שכנגד השער שבאמצע דינן כגבחת ואינן כעור בשר ונכון:

תוי"ט ד"ה איזו הא' בסופו. אבל לשיטת הר"ש כו' פרושא קמפרש לאכל נשם כו'. תמוה דהרי פירשו על מכה כו' כגון מכה גדולה כו'. אבל פשוט דלשיטתם אכל נשם או סכו ידוע שאין ראוי לגדל שער עוד. אבל מכות אינן שוות לכן התנה בה דוקא שאינה ראויה דהיינו מכה גדולה:

פרק יא

משנה א

בתוי"ט ד"ה יראו. ל"י כו' דכל עוד שלא ראהו הכהן כו'. ולנ"פ דנ"מ באם ראה הכהן בלא ידע שהיה של נכרי והסגירו איזה ימים קמ"ל דלא עלו מן המנין ויחזור ויראנו. שוב מצאתי כן במל"מ ספי"ד בשם ע"ח:

ד"ה דבר בסופו. וכתב עוד כו' נ"ל דיש בו כשיעור כו'. ותימה דהא תני אפי' חוט כו' ובת"כ כל שהוא וכ"ה ברמב"ם בחבורו וכ"כ הא"ר:

משנה ה

הכהה בראשון יכבס ויסגיר. אפי' פשה כ"ה ברמב"ם פי"ב ה"א. אך מש"כ התוי"ט בסה"ד בשם הר"ש מכבסו בסוף שבוע שני. לכאורה אינו מובן דנראה דהדין הוא דקורעו ושורפו. ואולי יכוון להא דכתיב וכובס שנית וטהר והיינו אחר קריעה כדכתיבנא:

משנה יב

בהרע"ב כולן טהורים. דאת הודאי כו' וא"מ את הספק. לכאורה הא מ"מ כבר טמא משום מוסגר. וצ"ל כיון דמספק אינו יכול לא להסגיר ולא להחליט ע"כ מטהרו. וכמו לעיל פ"ה מ"ד דע"כ צריך הכהן לטהר שניהם. ולשון הר"ש אינו מכוון בכאן שכתב לפי פי' הראשון דמוסגר היינו שכהה בסוף שבוע שני כפירושו לעיל מ"ו וקרע כמשפטו ונתערב ואח"כ נראה נגע באחד מהן דאם הוא במוסגר היה טעון שרפה והשתא דלא ידעינן דיניה כנראה בתחלה. דמשמע דטעון הסגר. וז"א דהא אינו מסגיר ג"כ בספק כדפי' הרע"ב שם ומוכרח הוא מדקתני שם טהור:

ד"ה ועשאו מוכין. אלא שלא הובדלו לגמרי. לא ידעתי לאיזה צורך הטיל התנאי הזה. וראיתי בר"ש שגם הוא כתב כן. אבל נראה דהר"ש דק שפיר לפירושו שהבאתי בסמוך ומיירי הכא שחזר אח"כ הנגע בו. (דומיא דנתערב דמיירי שחזר כדפי' הר"ש שם) דהיה טעון שרפה אם היה שלם. ואם חתכו לגמרי לפחות מגע"ג מילתא דפשיטא היא דחזרה כמאן דליתא כיון דהשתא אינו ראוי ליטמא וכדתניא בתוספתא בצבעו או מכרו לעובד כוכבים. לכן פי' שלא הובדלו לגמרי וחזר במקום השלם שיש בו גע"ג דאותו מקום טעון שרפה אבל מקום המוכין דהם פחות מגע"ג טהור ומותר והוא כת"ק דראב"ש בתוספתא. אבל לפי' הרע"ב תנאי זה אף למותר ול"ד במחכ"ת:

תוי"ט ד"ה בגד המוסגר וכתב מהר"ם וכגון כו'. נראה כוונתו דאם לא היה ניכר הנגע אחר הצביעה אפי' בלא נתערב כיון דא"י אם פשה וישרפנו או עמד ויכבסנו ויסגירנו היה טהור כמש"כ לעיל. והתוי"ט שגה בכוונתו:

פרק יב

משנה א

תוי"ט ד"ה בית טריגון. וה"ה בית כו' או חמש בת"כ תניא כו'. ליתא דבת"כ שנוי כלשון משנתינו. רק בתוספתא שנויה כמו שהביא הש"ס בפ' ג"פ:

בא"ד ואין להקשות דבשלמא התם איתרבי כו'. ולעד"נ דהתם דכתיב מפורש ארבע צריך ריבוי לבעלת ה' אבל הכא דלא כתיב רק קירות קירות הוי אפי' טובא בכלל. ולא שייך כאן לומר תפסת מרובה לא תפסת כמש"כ בס"ד בסנהדרין (טז ב') בד"ה אחת. וממילא לדידי אפי' שש קירות ויותר נמי. אבל למהר"ם דוקא חמש ולא יותר וישאר הקושיא מדוע לא תני במתני' דשש טהור:

משנה ב

ד"ה עד. עי' כה"ד. ומוכח מדבריו דשיש לא הוה בכלל אבן. וכ"כ הרמב"ם בחבורו פי"ד ה"ח להדיא ע"ש. ונראה דהוציא זה מרישא דמתני' דלא תני אלא הני דלא הוו בכלל אבנים ועפר דקרא (דעפר דתני היינו גושי) וכ"מ מהכ"מ שם. וצ"ע מדוע לא יהיה בכלל אבן הא כתיב ואבני שיש (ד"ה א' כ"ט). ואולי משום דיש להן שם לווי. אך מאי דמשמע מהתוי"ט שגם נסרים לא הוו בכלל עצים צ"ע מנא ליה דאדרבה מדלא חשיב להו ברישא משמע דהוו בכלל:

משנה ד

ד"ה פצים. ושיעור האבנים כו' משאוי שנים. נ"ל דיליף מדכתיב וחלצו את האבנים דמשמע דלכל אבן צריך שנים וכרבנן דר' יוסי בירושלמי חגיגה הביאוהו התוס' שם (ג') ד"ה חרש ע"ש. וזהו ג"כ ממדת דבר הלמד מסופו:

ד"ה וקירות המחיצה. ומהר"ם כו' דגרסי' קירות המחצה מלשון ותהי המחצה לשון חלוקה. ול"נ דאף לגירסת המחיצה יל"פ לשון חלוקה כדאיתא ריש ב"ב. ולפי הת"כ שהביא התוי"ט נ"ל דקירות המחיצה הוא קיר שעושין בבית לחלקו לשנים כההיא דאיתא בעירובין (עב) בגמ' וש"מ. וא"צ להוציא לשון מחיצה מפשטיה:

משנה ה

עסק הוא לפנוי. פי' הרע"ב בתמיה. ואינו מחוור דאיכא למימר משום דשמא יצטרכם אחר ההסגר ולא יוכל להכנס שם להוציאם מפני שיתטמא בביאתו:

משנה ו

ולא שתים תחת אחת. הן לר״ע לעיל מ״ג דהלכה כוותיה ע״כ ר״ל בכאן שתחת אחת מהשתים שבהן הנגע לא יביא ב׳ וא״כ ממילא משמע דלא יביא ג׳ או ד׳ תחת השתים. ונראה דלכן השמיטה המשנה סיומא דת״כ וארבע תחת שלש תחת שתים וכן הרמב״ם השמיטו בכוונה ודלא ככ״מ והתוי״ט:

תוי״ט ד״ה שניהם. וכ״ת כו׳ וכן נמי כתיב אחר חלק ל״י. ול״נ דתיבת חלק הוא שם כמו תחלת דבר ה׳ בהושע וכן והדבר אין בהם (ירמיהו ה׳:י״ג) וכמו שאמר ואחרי הקצות. הטוח:

משנה ז

ד״ה והחוזר. ונראה כו׳ אלא ה״ה לפסיון וצירוף. עיין מה שכתבתי לעיל פ״א מ״ג:

בא״ד ע״כ ליכא למידרש בפחות כו׳ שאין חזרה אלא כשחוזר הכל. תימה דא״כ מה זה דקאמר הת״כ יכול כגריס כו׳. ואפשר לומר דכגריס נמי מיקרי חזרה משום דעל אבן אחת לא היה מקודם רק כגריס והגריס השני היה באבן השני. ויתורא דהנגע ע״כ אתא לרבות גריס שני:

פרק יג

משנה ב

נותץ את שלו ומניח את של חבירו. נ״ל דל״ד של חבירו אלא ה״ה אם הבית השנים היה ג״כ שלו (וכן הא דר״א נראה בפתין כו׳ ומניח את של חבירו) וכ״נ מפירש״י בחולין (קכ״ח ב׳) וכ״מ מהא דבית ועליה דלקמן דלא מפליג בין היו של שנים לשל אחד:

משנה ג

ברע״ב ד״ה מלבנים. כמין לבנים כו׳. תימה דהא משמע לעיל פי״ב מ״ב דלבנים אינן בכלל אבניו דכתיב גבי ונתץ ועמש״כ שם וכ״כ הרמב״ם בחבורו פי״ד ה״ח. ואולי קודם שנתלבנו הוו כמו טיט בעלמא ובכלל עפר ע״ש בתוי״ט ד״ה ועפר:

משנה ד

תוי״ט ד״ה מטמא מתוכו. דלתוס׳ כו׳ מספקא להו כו׳ ולדידיה א״ש טפי סיפא כו׳. ועי׳ לקמן בדבור הסמוך. ונראה שלא ראה מש״כ מהרש״ל שם הגי׳ שהיה ברש״י לפני התוס׳ דמתוכו היינו שנכנס כולו דרך אחוריו כו׳ ע״ש. וסיפא פי׳ דנכנס דרך ביאה דמיטמא בביאת רובו:

ד"ה זה בסופו. וזה שכתב רש"י רובו ל"ד כו'. הן גם התוס' בשבועות (יז ב') ד"ה אפי'. כתבו כ"פ רובו לבד. ואולי שהם מפרשים דראשו או רובו קאמר וכדאשכחן גבי ולד פ"ק דנדה מ"ה דנחשב כנולד ביציאת הראש או הרוב. אולם גזירת הבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ורובו ג' לוגין מ"ש פירושו תרווייהו דוקא כדפסק הרמב"ם בפ"ט מהל' אה"ט ה"ג והוא מהתוספתא. וכן לענין ביאת מקדש בטומאה אשכחן בזבחים (לב ב') דקרי לכניסת ראשו ביאה במקצת דפריך שם וא"א ביאה במקצת שמה ביאה היכי מעייל ידיה כו'. משמע דאי ל"ש ביאה א"ש אע"ג דתנן לקמן פי"ד מ"ט הכניס ראשו כו' ע"ש בתוי"ט בשם רש"י. ולענין סוכה דשיעורה כדי ראשו ורובו עמ"ש בסוכה (ג') בס"ד:

משנה ה

ד"ה חזר. וה"נ כו' לא חליצה וקיצה וטיחה קאמר. תימה דמי ס"ד לפרש כן דלפי' הר"ש (והרע"ב) הכוונה רק לנותצה:

משנה ו

בהרע"ב דאי קאי מצורע בבית עליה טהורה. מזה אין ראיה כלל דאפי' במת כהאי גוונא טהור. ובמצורע אפי' מחיצה גבוהה עשרה מפסקת. ולר"ש לקמן מי"א אינו מטמא אלא עד ד' אמות. יותר הל"ל דאם הבית מנוגע עליה טהורה. גם מה שפי' לקמן אבן א' שבבית המנוגע כו' אינו מדוייק והל"ל שמבית המנוגע עי' רמב"ם רפט"ז:

משנה ז

תוי"ט ד"ה הטמא. והלכך גם הר"ב כו' לא קפיד כו'. הן הר"ב דק שפיר לאשמעינן רבותא דאפי' הטהור עובר טמא. והמשנה אשמעינן ג"כ רבותא לאידך צד דאפי' הטהור עומד כל שהטמא עובר טהור:

משנה ח

ד"ה טהור. מדלא כתיב כו' דמשמע שעדיין כו'. ול"נ דאם בביאת כולו ל"צ קרא דוהבא כו' דלא גרע מכלים שבבית כדאמרי' בשבועות (יז ב') וע"ש בתד"ה אפי':

משנה יא

ד"ה כדי. וצ"ל דל"פ רבנן. לכאורה תמוה דהלא זה הוא להקל על ד"ת לטהר את הטמא. ואולי דס"ל דמדאורייתא אפי' שהה הרבה אינו מטמא דמושבו משמע שלו דוקא ולא של אחרים וכמו דדרשינן משכבו ולא הגזול (ב"ק ס"ו ב') וע"ש בתד"ה דגזל:

משנה יב

ד"ה על רוחב ד"א. דבר"פ א"ע כו'. ול"נ עוד סמך מהא דר"ל במגילה (כ"ז ב') דהמתפלל מרחיק ד"א ומשתין. ואע"ג דלא קאי הכי מ"מ חזינן סברא דד"א של תפלה נמשכין אחריה וגם ר' זכאי אמר שם מימי לא השתנתי מים בתוך ד"א של תפלה:

ד"ה כל. ורי"ס כו' לפי שהיא ט"ז כו'. לעניות דעתי יותר הל"ל במה שחלוקין בעיקר הבאת טומאתן דבמצורע מחיצה מפסקת ואינו מטמא כאהל המת והוה דומה לענין דהכא:

פרק יד

משנה א

תוי"ט ד"ה רביעית. אלא מכאן לעולין כו' וה"נ כו'. ל"ד דהתוס' לא הקשו אלא לר"י דלמד למין במינו דאינן בטלין זה בזה והא הכא דם במים ה"ל מין בשאינו מינו אבל לרבנן לק"מ עי' ר"ן נדרים (נב):

ד"ה נטל. יש לדחות דלר"ש אף לכתחלה א"צ כו'. דבריו תמוהים מאד. א) דהא ר"ש גופיה אמר ג"כ הואיל ונשחטה שלא כמצותה ומשום הכי מתירה בהנאה דה"ל שחיטה שאינה ראויה. ב) הלא הרמב"ם פסק בפי"א ה"ז דלא כר"ש. ול"נ דהרמב"ם מפרש שלא באזוב כו' היינו שגם אח"כ לא נמצאו וכן משמע לשונו שכתב ואין שם אזוב כו':

משנה ב

העביר תער על כל בשרו. לא עמדתי כאן ע"ד הא"ר שכתב מקום כנוס שער ונראה. דמלבד שיקשה עליו קושית התוי"ט שעל הרע"ב. הוא ג"כ סותר את עצמו למש"כ לקמיה במ"ד "נזיר שער ראשו. מצורע ולוים כל בשרם". הנה כולל יחד מצורע ולוים. ולגבי לוים כתיב והעבירו תער על כל בשרם בלי שום פרט ומיעוט:

בהרע"ב מטמא כשרץ. אדם ובגדים. ל"ד במחכ"ת דזה הלשון משמעו בכ"מ דהאדם מטמא בגדים וז"א כדאיתא בריש כלים. והכי הל"ל אדם וכלים כלישנא דמתני' שם. ובפ"י דפרה מ"ב כתב לענין מדרס אדם וכלים. ואזיל בתר איפכא:

משנה ה

תוי"ט ד"ה יקח. דלא כשני שעירים כו'. דברי תימה הן דהא גם התם אם עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני. ואחר הגרלה ה"ט דיקח זוג משום דא"א אלא בהגרלה. ולרב שם דהלכה כוותיה שני שבזוג ראשון יקרב וא"כ שוים דינייהו דהכא ודהתם. ועוד דנמצאת טרפה דמשמע מעיקרא (עי' ר"ש) א"כ לא נקבעו מעולם ופשיטא דא"מ זא"ז. אלא דכי

אצטריך דרשה דת"כ הוא משום דבקדושין (נ"ז) משמע דלר"י דהל' כוותיה האי נמצאת טרפה היינו לפירש"י שנטרפה בשחיטתה. ולפי' התוס' היינו אפי' נקבו הדקין דא"ל שאחר הבדיקה נעשו. וכיון דהלקיחה היתה בכשרות הוקבעו יחד (גם לדידן דקי"ל שחיטה שא"ר שמה שחיטה הוקבעו ג"כ בשחיטה). ובצפרים גלי לן קרא דבע"ח נדחין כמש"כ התוי"ט לקמן בדבור הסמוך:

סליק מסכת נגעים בעזרת אל דעים